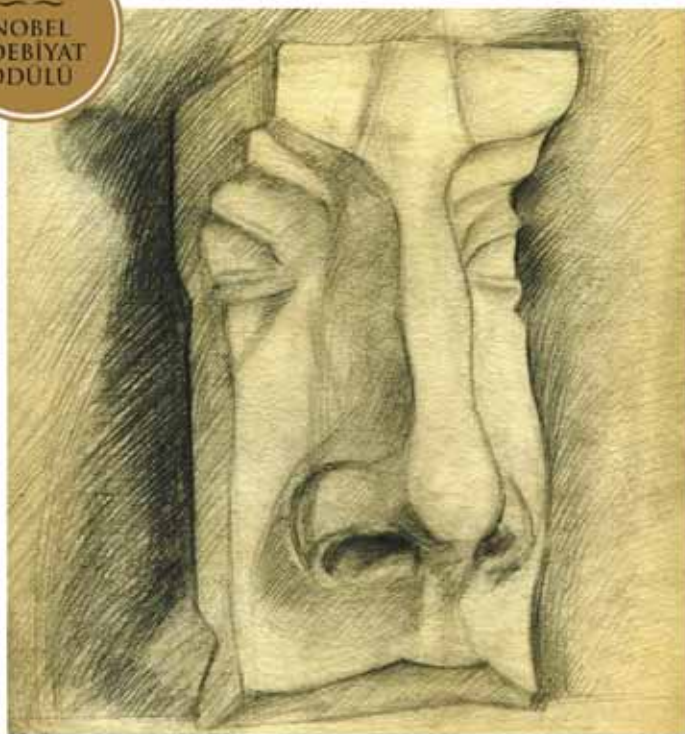

JOSÉ SARAMAGO

GÖRMEK

1998

NOBEL
EDEBİYAT
ÖDÜLÜ

ROMAN

Çeviri: AYKUT DERMAN

GAN

12.
BASKI

JOSÉ SARAMAGO

GÖRMEK

Ensaio sobre a lucidez, José Saramago

© 2004, José Saramago & Editorial Caminho, SA

© 2008, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Dr. Ray-Güde Mertin, Literarische Agentur, Bad Homburg, FRG ve Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığı ile alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2008

12. basım: Şubat 2015, İstanbul

Bu kitabın 12. baskısı 3 000 adet yapılmıştır.

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

Kapak resmi: © iStockphoto.com / Yougen

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası

Mahmutbey Mah. Devkaldırımı Cad. Gelincik Sokak No: 6 Kat: 3 Güven İş Merkezi, Bağcılar, İstanbul

Sertifika No: 22749

ISBN 978-975-07-0976-0

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

www.canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 10758

JOSÉ SARAMAGO
GÖRMEK

ROMAN

1998 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ

Çeviri

Aykut Derman

José Saramago'nun Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Körlük, 1999

Umut Tarlaları, 1999

Ressamın Elkitabı, 2001

Ricardo Reis'in Öldüğü Yıl, 2003

Küçük Anılar, 2008

JOSÉ SARAMAGO, 16 Ekim 1922'de doğdu. Henüz üç yaşındayken, ailesi Lizbon'a taşındı. 1947'de ilk romanı olan *Günah Ülkesi*'ni yazdı. On iki yıl boyunca bir yayınevinde yayın yönetmenliği ve *Yeni Seara* dergisinde edebiyat eleştirmenliği yaptı. Saramago'nun tanınmasını sağlayan yapıtı, 1983'te yayımlanan *Memorial do Convento*'dur. *Ricardo Reis'in Öldüğü Yıl* 1984'te yayımlandı. Saramago'nun en ironik yapıtı sayılan *Historia de Cerco de Lisboa* da (1988) tarih üzerine kurulu bir denemedir. 1995 yılına ait *Körlük* insan varoluşunun özü, Tanrı ve Şeytan hakkında bir romandır. 1997'de ise *Todos os nomes* yayımlandı. Saramago'nun yapıtlarının arasında iki şiir kitabı, birçok deneme, oyun ve roman vardır. Saramago'nun edebiyat yaşamının asıl meyvesi, 1998'de aldığı Nobel Edebiyat Ödülü'dür. Saramago 2010 yılında ölmüştür.

AYKUT DERMAN, 1942'de İstanbul'da doğdu. İÜ Fransız Dili ve Edebiyatı bölümünü bitirdi. Yıldız Teknik Üniversitesi'nde okutmanlık yaptı. 1970'ten bu yana çeviriler yapmaktadır. Gaston Bachelard, Fernand Braudel, Alberto Giacometti, Béatrice Lenoir, Françoise Balibar, Milan Kundera, Pascal Quignard, Paulo Coelho, Michel del Castillo, José Saramago, İsmail Kadare, Alina Reyes, José Frèches gibi pek çok yazarın eserlerini Türkçeye kazandırmıştır.

Pilar'a, her gün
Manuel Vazquez Montalban'a, yaşıyan

Uluyalım, diyor köpek.

SESLER KİTABI

Ne berbat hava, diye yakındı on dört numaralı oy verme bürosunun, kalbi dışarı uğrayacakmış gibi atan sandık kurulu başkanı, üzerinden zırıl zırıl sular akan şemsiyesini sertçe kapatıp arabasını bıraktığı yerden adımını içeri attığı kapıya kadar kırk metre soluk almadan koşmasına karşılık pek işe yaramamış olan gabardin yağmurluğunu sırtından çıkarırken. Umarım en son gelen ben değilim, dedi, rüzgârın üfürdüğü, her yanı sele boğan yağmur sağanağından korunmak için onu biraz kuytuda bekleyen sekretere. Yardımcınız henüz gelmedi ama daha vakit var, dedi sekreter, onu rahatlatmak için, Böyle bir tufanda herkesin buraya gelmiş olması kahramanlık sayılır, dedi başkan oy verme bürosuna girerken. Önce, oy sayımını yapacak masa arkadaşlarına, sonra parti temsilcilerine ve yardımcılara selam verdi. Herkese aynı sözcükleri kullanmaya özen gösterdi, yüz ifadesinde ve ses tonunda siyasal eğilimlerini ele verecek en küçük belirti yoktu. Bu kadar sıradan bir seçim ekibinin başında bile olsa, bir başkanın her türlü koşulda en katı tarafsızlıkla hareket etmesi ya da başka deyimle, zevahiri kurtarması gerekir.

Salonda yalnızca loş bir avluya bakan iki dar pencere bulunduğundan, güneşli havalarda bile havayı daha

boğucu kılan nemin dışında, yerel bir deyimle söyleyecek olursak, bıçakla kesilebilecek bir devinimsizlik (huzursuzluk) vardı. Seçimler ertelenseydi daha iyi olurdu, dedi mep, yani merkez parti temsilcisi, yağmur dünden beri sürekli yağıyor ve (her yeri sular seller götürüyor) sellerden, su baskınlarından geçilmiyor; sandık başına gitmeyenlerin sayısı bu kez tavana vuracak. Sap, yani sağ parti temsilcisi başıyla onayladı ama yapacağı katkının bir yorum değeri kazanması gerektiğini düşündü, Bu riski azımsamıyorum elbette, bununla birlikte yurttaşlarımızın daha başka birçok durumda sergilediği kayda değer yurttaşlık bilincinin bu kez de kendini göstereceğini umut etmemiz gerektiğini düşünüyorum, çünkü onlar bu bilince, oh evet, bu belediye seçimlerinin başkent geleceği için ne büyük önem taşıdığına bilincine kesinlikle varmış durumda. Bundan sonra, ikisi de, yani mep temsilcisi ile sap temsilcisi, yarı kuşkulu, yarı alaycı bir hava içinde, ne gibi bir düşünce ileri sürebileceğini anlamak için merakla sop, yani sol parti temsilcisine döndü. Tam o anda, başkan vekili üzerindeki su damlalarını silkeleyerek salona girdi, böylelikle sandık kurulu tamamlanmış oldu ve beklendiği gibi, sıradan bir resmlikle değil, ateşli biçimde karşılandı. Dolayısıyla sop temsilcisinin konu hakkındaki düşüncelerini öğrenemedik ama önceki bazı davranışları dikkate alınacak olursa, kamunun da çok iyi bildiği gibi kendini tarihsel iyimserlik doğrultusunda ifade edeceğini, örneğin şöyle bir tümce kullanmaktan geri durmayacağını düşünebiliriz: Benim partimin seçmenleri böyle önemsiz şeylere pabuç bırakmaz, önemsiz birkaç su damlası yüzünden evlerinde çakılıp kalacak insanlar değildirler. Aslında söz konusu olan önemsiz birkaç damla değil, kovalarca su, sağanaklar, nil, iguaçu ve yang-tse kiang ırmaklarının akıttığı suydum ama inanç –tanrı onu her zaman kutsasın–, gücüne başvurulan-

ların yolundaki dağları ortadan kaldırması bir yana, onları tufanı andıran sağanakların içine sokup hiç ıslanmadan çıkarabilirdi.

Kurul oluşturuldu, herkes kendi yerine geçip kuruldu, başkan gerekli belgeyi imzaladı ve sekretere, yasa gereği, belgeyi binanın kapısına asmasını buyurdu; ne var ki adam aceleyle, temel bir iyi niyet gösterisinde bulunarak o kâğıdın duvarda bir dakika bile durmayacağını, üzerindeki mürekkebin iki saniye sonra silineceğini, üçüncü saniyede de rüzgârın onu uçuracağını anımsattı. Öyleyse onu içeri, rüzgârın erişemeyeceği bir yere asın, yasa bu konuda bir şey söylemiyor, önemli olan belgenin herkesin görebileceği bir yere asılmış olması. Büro üyelerine kendisiyle aynı düşüncede olup olmadıklarını sordu, herkes “olur” dedi ama sap temsilcisi, her türlü itirazın önüne geçilebilmesi için durumun bir tutanakla saptanmasında diretti. Sekreter kendisine verilen ıslak görevi yerine getirip geri döndüğünde, başkan ona dışarıda havanın nasıl olduğunu sordu. Aynen devam ediyor, yalnızca kurbağaların hoşuna gidecek bir hava, Orada, dışarıda seçmenler var mı, Değil seçmen, gölgesi bile yok. Başkan ayağa kalktı, büro üyeleriyle parti temsilcilerini, seçmenlerin gün boyunca, içinde siyasal seçimlerini yapacakları oy kabininin bu seçime hiçbir şekilde gölge düşürmeyecek nitelikte olduğundan emin olmak için kendisiyle birlikte denetlemeye çağırdı. Bu formalite yerine getirildikten sonra geri dönüp seçmen listelerini incelediler ve onlarda da kuşku uyandıracak hiçbir düzensizlik, kusur ve başka eksiklik bulunmadığını keşfettiler. Başkanın seçim sandığını seçmenlerin gözü önünde açıp içinin boş olduğundan emin olacakları, böylelikle, ertesi gün, bir gece önce suç sayılabilecek hiçbir girişimde bulunulmadığı ve bunun sonucu olarak yurttaşların özgür ve bağımsız siyasal iradelerine saldırı niteliği taşıyacak

sahte oy pusulaları konulmadığı, pitoresk bir deyimle seçim hilesi adı verilen tarihsel sahtekârlığın –bunun, o işi yapacak olanların becerisine ve suç ortaklıklarının derecesine bağlı olarak seçimden önce, seçim sırasında ve sonrasında yapılabileceğini de unutmayalım– o sandıkta bir kez daha yinelenmediği konusunda tanıklık etmelerini sağlayacak törensel an gelmişti. Sandık boş, temiz ve lekesizdi ama salonda tek bir seçmen, oy atmaya gelmiş, o toplantı yerini kendisine sergileyebilecekleri, onlara tanıklık edebilecek tek bir âdem baba yoktu. Yolunu kaybetmiş biri tufanla boğuşarak ve deli gibi esen rüzgâra kafa tutarak, oy verme hakkına sahip bir yurttaş olduğunu gösteren belgeyi göğsünün üzerine bastırmış dışarıda dolaşıyordu belki, ama onun da oy bürosuna ulaşabilmek için çekeceği müthiş zorluğu görüp evine dönmeye karar vermeyeceğini; böylelikle kentin yazgısını, kendisini oy bürosuna bırakıp görevini yerine getirdikten sonra yine o kapıdan alacak siyah bir otomobilin arka koltuğuna kurulacak birine bırakmayacağını kim bilebilirdi.

O ülkenin yasası, oy bürosunun düzenini denetlendikten hemen sonra başkanın, oy sayıcılarının ve parti temsilcileriyle vekillerinin oy kullanmalarını öngörüyordu; elbette seçmen listelerinde yer almış olmaları kaydıyla, ki öyleydiler. Acele etmeseler bile sandığa, on bir adet oy pusulasının atılması için dört dakika yeterliydi. Başka bir çare bulamadıkları için beklemeye başladılar. Aradan yarım saat geçmemişti ki kaygılanan başkan, oy sayıcılardan birini ufukta bir seçmenin belirip belirmediğine bakması için gönderdi, belki de seçmenler gelmişti ama rüzgâr kapattığı için kapıdan içeri giremeyip küfürler savurarak geri dönmüş gidiyorlardı; seçimler ertelenmiş olsaydı, hiç olmazsa onları radyo ya da televizyonla uyarma nezaketi gösterilebilirdi, ki bu kurumlar bu tür bilgilendirmeler için hâlâ işe yarıyordu. Sekreter,

Rüzgârın çarptığı bir kapının ne büyük bir gümbürtü çıkardığını herkes bilir, oysa biz öyle bir ses duymadık, dedi. Oy sayıcı duraksadı, gideyim mi, gitmeyeyim mi, ama başkan üsteledi, Gidip bakın lütfen ve dikkatli olun, ıslanmayın. Kapı açıldı ve suya gömülmüştü. Oy sayıcı başını dışarı uzattı, bir o yana bir bu yana baktı ve hemen geri çekti, saçlarından zırl zırl sular akıyordu; başını düşün altına uzatmıştı sanki. İyi bir oy sayıcı gibi davranmak, başkanını hoşnut etmek istiyordu ve bu görevi yapmaya ilk kez çağrıldığı için, kendisinden istenenleri yerine getirirken gösterdiği çabukluğun ve kusursuzluğun takdir edilmesine önem veriyordu, kim bilir, zamanla ve kazandığı deneyimle günün birinde o da bir seçim sandığına başkanlık edebilirdi, böyle baş döndürücü yükselişlere şimdiye kadar rastlanmıştı ve bu artık kimseyi şaşırtmıyordu. Salona geri döndüğünde, üzüntüyle hınzırlık arasında kalan başkan bağırdı, Zavallı dostum, kendinizi sosa batırılmış sosise döndürmenize gerek yoktu, Hiç önemli değil sayın başkan, dedi oy sayıcı çenesindeki suları kolunun yeniyile silerek, Dışarıda kalmış birini fark ettiniz mi, Ufka kadar kimse görünmüyordu, sokağın bir su çölünden farkı yok. Başkan yerinden kalktı, masanın önünde kararsız birkaç adım attı, oy kabine kadar gitti, içeri bir göz atıp geri döndü. Mep temsilcisi söz alarak seçime katılmayanların oranının tavana vuraacağı kestirimini anımsattı, sap temsilcisi sazının yatıştırıcı telini yeniden titretti, seçmenlerin önünde oy kullanmak için tam bir gün vardı ve kötü havanın dinmesini bekliyorlardı kuşkusuz. Sop temsilcisine gelince, susmayı yeğledi, başkan vekili içeri girdiğinde söylemeye hazırlandığı sözleri söylemeye kalkacak olursa, yani, Benim seçmenlerim birkaç zavallı su damlasına pabuç bırakmaz, diyecek olursa, düşeceği gülünç durumu düşündü. Herkesin beklenti içinde kendisine baktığı sekreter, pra-

tik bir çözüm önermeyi seçti: Bakanlığa telefon edip seçimlerin başkentte ve ülke genelinde nasıl gittiğini sormanın kötü bir fikir olmadığını düşünüyorum, böylelikle bu uygar enerji kesintisinin genel mi, yoksa oylarıyla bizi aydınlatmayan yalnızca bizim seçmenlerimiz mi öğrenmiş olurduk. Sap temsilcisi kızgın biçimde ayağa kalktı, Sap temsilcisi olarak, bay sekreterin biraz önce seçmenlere karşı kullandığı kabul edilemez, saygısızca sözlere ve alaycı ses tonuna şiddetle itiraz ettiğimin tutanağa geçirilmesini istiyorum; onlar demokrasinin en yüce koruyucularıdır, onlar olmasa diktatörlük, dünya üzerinde var olan diktatörlük türlerinden herhangi biri –ve bunların sayısı bir hayli yüksektir– bize yaşam vermiş olan bu vatanın yakasına çoktan yapışmış olurdu. Sekreter omuz silkerek sordu, Bay başkan, sap temsilcisinin isteğini dik-kate almam gerekiyor mu, Sanırım buna gerek yok, hepimiz sinirli, şaşkın ve sabırsız durumdayız, böyle durumlarda insanın ağzından söylemek istemediği şeylerin çıktığını biliriz, ben bay sekreterin kimseye hakaret etmek istemediğinden eminim, sorumluluklarının bütünüyle bilincinde olan bir seçmendir o, bunun en iyi kanıtı da hepimiz gibi onun da bu tufana meydan okuyarak görevin kendisini çağırdığı yere gelmiş olmasıdır. Bununla birlikte, bu içtenlikli minnet duygusu, benim bay sekreterden, yalnızca kendi üzerine düşen görevleri titizlikle yerine getirmekle yetinmesini, burada bulunan kişilerin kişisel ve siyasal duyarlılığını incitecek yorumlara girmekten kaçınmasını rica etmemi engellemeyecektir. Sap temsilcisi hızlı bir hareket yaptı, başkan bunu bir kabullenme olarak yorumladı ve tartışma o noktada kaldı; mep temsilcisi ise sekreterin önerisini ateşli biçimde onaylayarak duruma katkıda bulundu, Aslında, diye ekledi, bizim burada okyanusun ortasında yelkensisiz ve pusulasız, direksiz ve yelkensisiz ve de deposu mazotsuz kal-

mış kazazedelerden farkımız yok, Çok haklısınız, dedi başkan, bakanlığı arayacağım. Kenardaki bir masanın üzerinde bir telefon duruyordu, günler öncesinden hazırladığı, üzerinde yararlı bilgilerin yanı sıra, içişleri bakanlığının telefon numaraları da bulunan bir bilgi notunu cebinden çıkararak telefona uzandı.

Kısa bir konuşma oldu: Ben on dört numaralı seçim bürosunun başkanayım ve çok kaygılıyım, burada kesinlikle tuhaf bir durum yaşamakta, şu ana kadar tek bir seçmen bile oy kullanmaya gelmedi, oy bürosu açılalı bir saatten fazla oldu ama bir tek kişi bile boy göstermedi, evet efendim, elbette, kötü hava koşullarını, yağmuru, rüzgârı, su baskınlarını durdurmaya olanak yok; evet efendim, sabırlı olmayı ve beklemeyi sürdüreceğiz, elbette, burada bunun için bulunuyoruz, bunu bize anımsatmanıza gerek yok. Başkan bundan sonra telefon konuşmasına yalnızca baş işaretleriyle, söylenenleri onaylayarak, birkaç boğuk ünlemlerle ve başlayıp bitiremediği birkaç tümceyle katıldı. Telefonu kapattığında masa arkadaşlarına baktı ama aslında onları görmüyordu, gözünün önünde, bütünüyle boş salonlardan, doldurulmamış seçmen listelerinden, bekleyen başkanlardan ve sekreterlerden, birbirine kuşkuyla bakan, durumun kime kâr, kime zarar getireceğini tartmaya çalışan parti temsilcilerinden ve uzaktaki giriş kapısından kendisine doğru gelmekte olan sırsıklam, görev aşkıyla yanıp tutuşan ve ona hiç kimsenin gelmediğini söyleyen oy sayıcısından oluşan bir manzara vardı sanki. Bakanlık ne yanıt verdi, diye sordu mep temsilcisi. Ne düşüneceklerini bilemiyorlar, kötü havanın birçok insanı evine kapatması doğal ama aşağı yukarı tüm kentte burada olup bitenin aynısının meydana gelmesine hiçbir açıklama getiremiyorlar, Neden aşağı yukarı diyorsunuz, diye sordu sap temsilcisi, Bazı seçim bürolarında –ki bunların sayısı oldukça az–

bazı seçmenler oy kullanmaya gelmiş, bu doğru ama anlaşıldığına göre katılma oranı son derece düşük, Peki, ülkenin geriye kalan bölümünde nasıl, diye sordu sop temsilcisi, çünkü yalnızca başkentte yağmur yağmıyor, İşin şaşırtıcı tarafı da bu zaten, yağmurun buradaki kadar şiddetli yağdığı yerler var ama bu durum insanların oralarda oy kullanmasını engellemiyor, mantıksal olarak havanın güneşli olduğu yerlerde oy kullananların sayısı daha yüksek ve bu konuda meteoroloji birimlerinin havanın öğleye doğru düzeleceğini öngördüğü anlaşılıyor, Daha da kötüye gidebilir, öğleyin işler ya daha kötü olur ya daha iyi, diyen halk deyişini unutmayın, diye anımsattı o zamana kadar hiç ağzını açmamış olan ikinci oy sayıcı. Sessizlik oldu. Sekreter bunun üzerine elini ceketinin dış ceplerinden birine soktu, cep telefonunu çıkarıp numaraları tuşladı. Karşıdan yanıt beklerken, şu açıklamayı yaptı: Bu biraz muhammed ile dağ hakkında anlatılan öyküyü andırıyor, çünkü tanımadığımız seçmenlere neden gelip oy kullanmadıklarını soramayız, öyleyse o soruyu kendi ailemize soralım, ailemizi tanıyoruz, alo, o kadar da erken değil, benim, evet, sen hâlâ evde misin, neden oy vermeye gelmedin, yağmur yağdığını elbette biliyorum, pantolonumun bacakları hâlâ sırsıklam, evet, doğru, özür dilerim, oy vermeye öğlen yemeğinden sonra geleceğini söylediğini unuttum, elbette, sana telefon ettim çünkü burada durum biraz tuhaf, tahmin bile edemezsin, düşün ki şimdiye kadar oy vermeye kimse gelmedi, inanamıyorsun, anlıyorum, tamam, öyleyse seni bekliyorum, öpücükler. Cep telefonunu kapattı ve alaycı bir tonla: En azından bir oy garanti, karım öğleden sonra gelecek, dedi. Başkan ve büronun öteki üyeleri bakıştılar, bu örneği sürdürmek gerektiği açıktı ama içlerinden birini o işi ilk olarak yapmaya itecek kadar değil; çünkü bu, o seçmen bürosunun sekreterinin açığızluk ve becerik-

lilik konusunda orada toplanan herkesten üstün olduğunu kabul etmek anlamına gelirdi. Yağmurun yağıp yağmadığını öğrenmek için kapıya giden oy sayıcı, o bürodaki sekreterin düzeyine gelebilmek, yani cep telefonundan, şapkanın içinden göz açıp kapayıncaya kadar tavşan çıkarırcasına oy çıkarabilecek hale gelebilmek için daha bir fırın ekmek yemesi gerektiğini anlamakta hiç zorluk çekmedi. Bir köşeye çekilip ailesiyle cep telefonu ile görüşen başkan ile aynı şeyi gizlice, fısıltıyla yapan öteki üyeleri gördüğünde, kapıya gönderilen oy sayıcı, büroda bulunan ve ilke olarak resmi görüşmelerde kullanılması gereken sabit telefondan yararlanmayıp, devletin parasını soylu bir davranışla ölçülü kullanan meslektaşlarının dürüstlüğüne hayranlık duydu. Orada bulunanlar arasında, cep telefonu olmadığı için başkalarından haber beklemek durumunda olan tek kişi sop temsilcisiydi. Bu arada, ailesini taşrada bırakıp başkente gelen ve burada tek başına yaşayan adamcağızın kentte telefon edecek kimsesi olmadığını açıklarsak dürüst davranmış oluruz. Konuşmalar tek tek tamamlandı, en uzun süren konuşma da başkanınki oldu, görünüşe bakılırsa konuştuğu kişiyi hemen oraya gelmeye zorluyordu; bu işin sonu neye varacaktı, öyle ya da böyle, ilk telefon eden kendisi olmalıydı, sekreter, ayağının dibindeki otları biçmeye karar vermekle ona büyük bir iyilik etmiş olsa da o adamın anasının gözü biri olduğunu görmüştük, bizim yaptığımız gibi, hiyerarşiye saygı gösterseydi, düşüncesini üstü olan kişiye aktarmakla yetinirdi. Başkan, göğsünün bir köşesini sıkıştıran baskıdan iç geçirerek kurtuldu, telefonunu cebine koydu ve sordu: Ee, bir şey öğrenebildiniz mi. Soru, gereksiz olması dışında, nasıl demeli, kötü niyetliydi, çünkü her şeyden önce, öğrenmek denen şey söz konusuysa, herkes her zaman bir şey öğrenirdi, öğrendiği şey hiçbir işe yaramasa da... sonra, çünkü soru soranın taşıdığı un-

vanın içerdiği otoriteden, kendine düşen, kendi sesiyle bizzat başlatması gereken iletişim görevine yan çizmek için yararlandığı açık seçik ortadaydı. O iç geçirmeyi, konuşmanın bir yerinde sözlerinin taşıdığı, bize öyleymiş gibi gelen buyurucu ateşliliği henüz unutmamış olsak da, diyalog, onun vatandaşlık ve başkanlık sıfatının gerektirdiği kadar yumuşak, eğitici değildi, ayrıca konuştuğu kişinin aileden biri olduğu varsayılabilirdi ve o başkan şimdi aklına geleni söyleyebilecek kadar huzurlu olmadığından, ast durumunda olanları konuşmaya davet ederek zor durumdan kurtulmaya çalışıyordu ki bu, hepimizin bildiği gibi, şeflik taslamanın bir başka, daha modern biçimiydi. Büro üyelerinin ve vereceği bilgi olmadığı için başkalarını dinlemekten başka bir şey yapamayan sop temsilcisinin dışında, parti temsilcilerinin söylediklerinden anlaşıldığına göre ailelerinin kemiklerine kadar ıslanmaya hiç niyeti yoktu ve halkoylamasını desteklemek için havanın açmasını bekliyorlardı, ya da sekreterin karısı gibi, oy kullanmaya öğleden sonra gelmeyi düşünüyorlardı. Kapıya gönderilen oy sayıcı durumdan hoşnut gibi görünen tek kişiydi; yüzünde, sahip olduğu değerlerle gurur duymak için kendinde hak gören bir insanın ifadesi vardı ki bunu sözcüklerle ifade etmemiz gerekse, şöyle derdik: Bizim evde telefonu kimse açmadı, bu da onların oy kullanmak için yola koyulmuş olmalarından başka bir anlama gelemez. Başkan, yeniden yerine oturdu ve bekleyiş yeniden başladı.

İlk seçmen, yaklaşık bir saat sonra kapıdan içeri adımını attı. Herkesin beklentisinin tersine kimsenin yakını değildi ve bu durum, kapıya gönderilen oy sayıcının büyük düş kırıklığına uğramasına yol açtı. Seçmen, üzerinden sular akan şemsiyesini girişe bıraktı ve üzerindeki suların pırıl pırıl parlattığı plastik yağmurluğu ve plastik çizmeleriyle masaya doğru ilerledi. Başkan ayağa kalkmıştı

Portekizli büyük romancı
José Saramago, benzersiz
edebî eserlerinin yanı sıra
aydın sorumluluğunu yansıtan
politik kişiliğiyle de
unutulmazlar arasındadır.

Adı belirsiz bir ülkenin başkentinde seçim günü bardaktan boşanırcasına yağmur yağmaya başlayınca kimse oy atmaya gitmez. Öğleden sonra yağmur durunca, saat tam dörtte, seçmenler sanki emir almışçasına sandıkların başına koşarlar. Ama sandıklar açıldığında, kullanılan oyların yüzde 83'ünün boş olduğu ortaya çıkar. Bunun bozguncu bir grubun, dahası uluslararası bir anarşist örgütün işi olduğunu düşünen hükümet olağanüstü hal ilan eder. Yıllar önce kenti saran "körlük salgını"ndan kurtulan tek kişinin bu olayla bağlantılı olduğundan kuşkulunılır. "Beyaz veba"nın öteki kentlere de yayılmasını önlemek için başkent abluka altına alınır, bir polis komiseri "suçluları" bulmakla görevlendirilir.

Nobel Edebiyat Ödülü sahibi José Saramago'nun Körlük'ten sonra kaleme aldığı Görmek, demokrasinin kırılganlığı ve siyasi manevralarla saptırılması üstüne şaşırtıcı bir taşlama. Dünya edebiyatının üslup ustasından derin bir çağ eleştirisi.

Kapak resmi: YOLGEN

ISBN 978-975-07-0976-0

9 789750 709760